

Draaiboek

Begrijpen van gehechtheid (1 daagse training)

15-06-2021

Omschrijving van de inhoud van de cursus

De meeste kinderen die aangemeld worden voor jeugdhulp groeien op in problematische opvoedsituaties. Ze lopen een verhoogd risico op een verstoorde gehechtheidsrelatie met hun ouders en als gevolg daarvan op het ontwikkelen van sociale-, emotionele- en/of gedragsproblemen. Een (dreigende) problematische gehechtheidsrelatie kan echter, ook na kindermishandeling, verwaarlozing of huiselijk geweld, bijgestuurd worden naar een meer veilige gehechtheidsrelatie. Daarvoor is het noodzakelijk dat ouders leren niet langer verstarend oudergedrag te laten zien, emotioneel beschikbaar te zijn en sensitief en responsief op het kind leren reageren. Zo doet het kind positieve en herstellende ervaringen op.

Gezien de enorme impact van gehechtheidsrelaties op de ontwikkeling van kinderen is het belangrijk dat professionals kennis hebben van de gehechtheidstheorie en weten hoe ze signalen van een verstoorde gehechtheidsrelatie kunnen waarnemen en sensitief en verstarend oudergedrag in kaart kunnen brengen. Ook is het belangrijk dat zij weten hoe (intergenerationele) patronen in de ouder-kind relatie bijgestuurd kunnen worden naar een meer veilige relatie.

In deze 1 daagse basiscursus leren cursisten met behulp van beeldfragmenten begrijpen wat gehechtheid nu precies is en waarom het zo'n belangrijke basis is voor de (verdere) ontwikkeling van het kind. Ook wordt stilgestaan bij de rol van gehechtheidsproblematiek bij de ontwikkeling van verschillende soorten psychopathologie. Na het echt leren begrijpen zal kort geoefend worden met goed leren kijken naar ouder-kind interacties. Ook wordt uitleg gegeven over bewezen effectieve interventietechnieken om een onveilige gedesorganiseerde gehechtheidsrelatie bij te sturen naar een meer veilige gehechtheidsrelatie.

Uiteraard is er deze lesdag ook ruimte voor het inbrengen van casuïstiek en het stellen van vragen.

2. Leerdoelen:

Cursisten:

- weten wat gehechtheid is, wat de functie is en de invloed op de (verdere) ontwikkeling;
- het leren verschillende typen gehechtheidsrelaties herkennen en classificeren;
- leren wat voorwaarden zijn voor de ontwikkeling van een veilige gehechtheidsrelatie en wat risicofactoren en risicomechanismen zijn die een rol spelen in het ontstaan van onveilige gedisorganiseerde hechting en hoe zij deze factoren in kaart kunnen brengen;
- leren over verschillende behandelinterventies bij gehechtheids- en traumaproblematiek en wat werkzame mechanismen, indicaties- en contra-indicaties zijn;

3. Werkwijze:

Een intensieve, afwisselende en interactieve training waarin aan de hand van vragen en casuïstiek van cursisten en materiaal van docenten alles wat je moet weten over gehechtheid en hoe je dit in de praktijk kunt brengen behandeld wordt.

4. Doelgroep en toelatingseisen

WO master psychologie/ orthopedagogiek

5. Docenten:

Karine Zuidgeest, Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, ontwikkelaar NIKA, EMDR Practitioner

Nina Draaisma (docent), Kinder- en Jeugdpsycholoog, ontwikkelaar NIKA en HGD

Programma per dag

Dag 1: Begrijpen van gehechtheid

- 09:30 - 10:00 Welkom, inventariseren voorkennis, leerwensen en vragen
- 10:00 - 11:00 Wat is de functie van gehechtheid en wat zijn de gevolgen als deze functie niet goed vervuld wordt?
Presentatie adhv beeldfragmenten. Reflectie oefening: hoe is probleemgedrag van kinderen te begrijpen vanuit de gehechtheidstheorie
- 11:00 - 11:15 Theepauze
- 11:15 - 12:30 Kwaliteitsverschillen in gehechtheidsrelaties
Diverse relatiepatronen worden aan de hand van beeldfragmenten besproken.
Van gehechtheidsrelatie --> gehechtheidsrepresentaties en gehechtheidsstrategieën
Diagnostische middelen mbt het kind
- 12:30 - 13:00 Lunchpauze
- 13:00 - 14:30 Hoe ontstaan kwaliteitsverschillen in gehechtheidsrelaties:
Wat zijn risicofactoren en risicomechanismen? Welke ouderfactoren doen ertoe?
Diagnostische middelen om ouderfactoren die een rol spelen in kaart te brengen
- 14:30 - 14:45 Theepauze
- 14:45 - 16:15 Hoe kan schade als gevolg van problematische gehechtheid hersteld worden?
Welke factoren dragen bij aan positieve verandering?
Wat zijn werkzame mechanismen?
- 16:15 - 17:00 Eindtoets
Samenvatting
Ruimte voor vragen en casuïstiek
Evaluatie lesdag

7. Literatuurlijst en materialen (156 pagina's):

- Draaisma, A.K. & Zuidgeest, K.A (2021). Begrijpen van gehechtheid. Haarlem: De Jeugdzorg Academie **156 pagina's**

8. Toetsing:

- Eindtoets

Eindtoets 1 daagse lesdag: begrijpen van gehechtheid

Naam :

Totaal goed:

- 1. Het gehechtheidssysteem wordt met name geactiveerd bij:
 - a) Behoeftte aan fysiek contact van kind naar ouder
 - b) Behoeftte aan begrip van de ouder voor het kind
 - c) Bij stress (ziekte, gevaar, pijn) en bij onbeschikbaar gehechtheidspersoon
 - d) Bij afscheid of terugkomst van de ouder
- 2. Een gedesorganiseerde gehechtheid is een aparte categorie van gehechtheid
 - a) Deze stelling is waar
 - b) De stelling is soms waar. Soms is de desorganisatie zo groot dat het een aparte categorie is.
 - c) Deze stelling is onwaar: het is een vorm van gehechtheid die 'boven' op de categorie Ambivalent zit
 - d) Deze stelling is onwaar: het is een vorm van gehechtheid die 'boven' op de categorie Ambivalent, Vermijdend of zelf boven Veilig kan zitten
- 3. De kern van een hechtingsproces bestaat uit:
 - a) Mentaliseren en emotieregulatie
 - b) De emoties van het kind kunnen reguleren en sensitief disciplineren
 - c) Zich verplaatsen in het kind en spiegelen en containen
 - d) Het kind emotiestrategieën aanleren en het kind laten exploreren
- 4. De Circle of Security gaat ervan uit dat de ouder een veilige basis en een veilige haven aan het kind moet bieden. Bij het terugkomen naar de haven heeft het kind nodig dat:
 - a) De ouder het kind stimuleert weer te gaan verkennen
 - b) De ouder het kind in de gaten houdt
 - c) De ouder het kind verwelkomt
 - d) De ouder speelt met het kind
- 5. De emotiestrategieën worden met name bepaald door:
 - a) Temperament van het kind
 - b) Temperament van de ouder
 - c) Wijze van laten exploreren van het kind
 - d) Hechting en omgaan met emoties door ouders
- 6. Uit welke twee hoofddimensies van verstorend oudergedrag bestaat de DIP
 - a) Disconnected en Vermijding
 - b) Disconnected en Intrusiviteit
 - c) Vermijding en Intrusiviteit
 - d) Disconnected en Extreem insensitief gedrag
- 7. Kind reageert overdreven emotioneel op scheidingsmomenten van ouder
 - a) Valt onder Veilig gehecht gedrag
 - b) Valt onder Vermijdend gehecht gedrag
 - c) Valt onder Ambivalent gehecht gedrag
 - d) Valt onder Gedesorganiseerd gehecht gedrag
- 8. NIKA omschrijft 5 positieven van sensitief opvoedgedrag. Deze zijn:
 - a) Positionering, face-to-face, kijken naar het kind, plezier van het kind en reactie op het kind
 - b) Positionering, kijken naar het kind, stemming, grenzen stellen en reactie op het kind
 - c) Leiding geven, plezier van het kind, kijken naar het kind, stemming en reactie op het kind
 - d) Positionering, face-to-face, kijken naar het kind, stemming en reactie op het kind
- 9. Basic Trust beschrijft twee basisstappen in de communicatie, die kinderen met verstoorde hechting ondersteunt in het zich zelf (beter) leren begrijpen en het reguleren van hun emoties:

- a) Stap 1: ontvangstbevestiging, Stap 2: benoemen
- b) Stap 1: vraag stellen, Stap 2: ontvangstbevestiging
- c) Stap 1: ontvangen, Stap 2: vraag stellen
- d) Stap 1: ontvangen, Stap 2: initiatief van de opvoeder
- 10. De kern van mentaliseren is:
 - a) Spiegelen en ontvangen
 - b) Spiegelen en containen
 - c) Spiegelen en reguleren
 - d) Spiegelen en benoemen